

**Stanovisko k dokumentu
„AKTUALIZACE STÁTNÍ ENERGETICKÉ KONCEPCE
ČESKÉ REPUBLIKY“**

Dokument „Aktualizace státní energetické koncepce České republiky“ (datovaná k červenci 2012) představuje návrh energetické koncepce, má být projednána koncem srpna 2012 na zasedání vlády ČR. Očekává se, že vláda tento návrh vezme na vědomí, a že Ministerstvo životního prostředí bude pověřeno provést posouzení vlivů strategie na životní prostředí v tzv. procesu SEA.

85-ti stánkový dokument lze označit, ve srovnání s předešlým návrhem, za skutečnou koncepci, protože konečně vykazuje odpovídající strukturu. Lze tedy ověřit, jestli předkládané opatření a nástroje můžou skutečně vést k dosažení cílů. Vytyčeným cílovým rokem byl stanoven rok 2040.

Výchozím předpokladem autorů dokumentu je nedostatek elektřiny v Evropě, zejména v zemích, sousedících s Českou republikou. V budoucnosti budou chybět stabilní energetické dodávky (str. 5). Z tohoto důvodu má ČR mít převis výroby elektřiny nad spotřebou a mít k dispozici dostatečné kapacity produkce elektrické energie. Toto opatření má ČR zajistit energetickou bezpečnost (str. 6). Výkonová bilance musí dosahovat dlouhodobě přebytek minimálně ve výši 15 % (str. 20). Na dalším místě lze číst úvahu o "dosažení lehkého exportního převisu v oblasti obchodu s elektřinou", na grafice na str. 54 je ale patrné, že hodnota exportního salda v cílovém roce 2040 zase dosahuje téměř dnešní úrovně.

Stanovisko k tematu klimatických změn vyjadřuje věta ze stránky 7: *"Pokles emisí CO₂ je politickou povinností a neovlivňuje přímo zdraví obyvatelstva v ČR."* Tento výrok charakterizuje, jaký význam přikládá návrh Energetické koncepce otázkám životního prostředí - pouhý politický příslib, který není nutné brát příliš vážně. Aby tyto a podobné politické závazky nemohly více škodit zářnému rozvoji české energetiky, zní na str. 54 doporučení: *"Stanovení dalších administrativních omezení a opatření EU v oblasti výroby, přepravy a konečného užití energie podporovat pouze na základě úplných a kvalitních analýz ekonomických dopadů na konkurenceschopnost průmyslu a životní úroveň domácností."*

V oblasti jaderné energetiky by se zákonná ustanovení a další předpisy měla vyvíjet tak, aby prosazování "ideologických hledisek a požadavků" nebylo víc možné (str. 81). Konkrétně by měly být v tomto duchu změněny předpisy v oblasti povolenacího řízení a procesů EIA, včetně mezinárodního projednávání tak, "aby se omezila možnost účelové blokáce investičních projektů" (str. 81).

Aby se ještě posílil kritický postoj českého obyvatelstva vůči obnovitelným zdrojům energie, v dokumentu se v souvislosti s obnovitelnými zdroji energie důsledně používá pojem "dotace" (např. str. 7 (podíl obnovitelných zdrojů energie)..., "ale zatím ani při vysokých dotacích nedokázal nahradit významnější část fosilních zdrojů.").

Toto zavádějící tvrzení je v posledních letech v českých médiích bez výjimky velmi rozšířené. Ve skutečnosti nejde o žádné dotace, nýbrž o část ceny elektřiny, které platí každý spotřebitel elektřiny. Takže: žádný plátců daní,

nýbrž spotřebitel elektřiny. Čím vyšší je spotřeba elektřiny, tím vyšší je podpora OZE.

Do roku 2015 mají být odstraněny provozní podpory nových obnovitelných zdrojů. Nová zařízení by měla být podporována v investiční fázi na základě výběrových řízení (str. 30).

Působivý je výčet údajných výhod jaderné energie:

- 1 Jaderné elektrárny budou budovány pouze v oblastech bez hustého osídlení (str. 8). Kde lze najít tyto oblasti v Evropě (s výjimkou východní části) už v dokumentaci popsáno není.
- 2 Dlouhá doba provozu, vysoký stupeň využití, spolehlivost, levný a predikovatelný provoz (str. 8). Jak jsou ale rychlá odstavení a další poruchy předvídatelná už v dokumentaci není objasněno.
- 3 Vysoká koncentrace paliva (str. 8). Co znamená "koncentrace paliva" není bohužel objasněno.

Další údajná výhoda - možnost vytvoření velkých zásob palivových článků a jejich dlouhodobé držení kvůli vyrovnaní cenových výkyvů anebo eliminaci komplikovaných mezinárodních vztahů pojednáme blíže, protože jsou s nimi spojená četná doporučení v dokumentaci. Provozovatel jaderných elektráren má být povinován podle nařízení vlády držet po určitou dobu předepsanou zásobu palivových článků (nařízení by mělo definovat množství palivových vsázek, které mají být k dispozici) viz. str. 73. Tato nařízení mají být měněna podle stavu v oblasti energetické bezpečnosti, resp. kvůli mezinárodní situaci.

Problematika zásob palivových článků ale není tak jednoduchá, jak shora znázorněné návrhy pravděpodobně předpokládaly. Každá závazka do jaderného reaktoru je originál. Každou závazku nutno přepočítat podle aktuálních parametrů, protože vždycky pouze část jádra je určena pro výměnu palivových článků. Samotné štěpení jader je pravděpodobnostním procesem, takže předpoed' konkrétních parametrů v jádru je vždy spojeno s určitou nejistotou. Situace v jádru se taky může změnit, např. na základě výměny jednoho anebo více palivových článků, které jsou netěsné. Nákup palivových článků na tři roky (str. 27) je tedy spojena s rizikem, že parametr v jádru reaktoru bude zcela jiný, jak bylo před třemi lety předjíháno, a proto tehdy zakoupeno palivo již není použitelné. Anebo jich lze použít, avšak parametry v jádru by nebyly optimální a dokonce by mohly mít vliv na jadernou bezpečnost. Zmiňujeme to zde jako příklad, jak ideologie dokáže zatemnit realitu.

Pro nouzové případy je uvedena možnost vlastní fabrikace palivových článků (str. 26), avšak v dokumentu není uvedeno, jak by bylo možné tímto způsobem vybudovat a později využívat potřebná množství apliva.

Kvůli prosazení jádra mají být zavedeny "kompenzační mechanismy pro jaderné technologie" (str. 53). Na str. 72 je tento mechanismus již konkrétnější - zákon mezi podporovanými zdroji obnovitelných energií má být do konce roku 2013 rozšířen, a sice zavedením "kompenzačních mechanismů pro jaderné technologie". To můžou být médií zmiňované fixní výkupní tarify pro elektřinu z jaderných elektráren.

Zatímco se v dokumentu počítá "jen" se dvěma novými bloky v Temelíně a jedním v JE Dukovany, mají být do konce roku 2014 nalezena stanoviště pro další bloky jaderných elektráren a do konce roku 2015 mají být zaneseny do územních plánů (str. 76). Počítá se s provozem JE Temelín i Dukovany taky

po roce 2040 (str. 84). V případě JE Dukovany je tento předpoklad velmi povážlivý.

Podíl jaderných elektráren na výrobě elektřiny má vzrůst na 50 – 60%, t.j. ve srovnání s dnešním stavem má být téměř dvojnásobný.

Lokalita pro konečné úložiště vyhořelého paliva má být nalezena do konce r.2015 (str. 76), tak jak bylo původně plánováno. Tento termín není ale již dlouho realistický, protože průzkumné práce a hledání vhodné lokality nejsou stále schválené (dokonce nebyla podána ani žádost) a i samotný příslušný úřad SÚRAO mluví o roce 2018.

Dokument se vyznačuje i sympatickými částmi, např. zvýšení energetické účinnosti, stejně jako modernizací infrastruktury. V sektoru budov má být od roku 2020 povolen u novostaveb pouze nízkoenergetický standart (str. 44). Bohužel je nutno se obávat, že dnešní nízkoenergetický standart bude již po roce 2020 zastaralý.

Zatímco má být infrastruktura modernizována (str. 23), v oblasti ztrát a vlastní spotřeby se předpokládá stagnace (str. 62). Sympatické je taky přesvědčení, že fotovoltaika bude plně konkurenceschopná teprve v roce 2025 a tomu odpovídající vývoj lze očekávat taky v ČR (str. 58).

Méně sympatické je doporučení využití tepelných čerpadel (např. str. 74). Tepelná čerpadla mají být nasazena jako náhrada elektrického přímotopného vytápění. V konečném důsledku se jedná ale o přesun spotřeby elektřiny z oblasti přímotopů do oblasti tepelných čerpadel.

Návrh Energetické koncepce chce docílit taky návrat českého strojírenství mezi vrcholné dodavatele energetických zařízení (str. 50). Šance pro to spatřuje v potřebě celosvětových rozsáhlých modernizací v energetice. Bohužel není zmiňováno, v jakých energetických oborech se české podniky prosazují na trhu. Ve skutečně perspektivních oborech totiž zaspaly vývoj, to se týká jak oblasti obnovitelných energií, tak plynových turbín. Je otázkou, jestli existuje odpovídající zájem i o "muzeální" obory.

Tento návrh české energetické koncepce je sice o hodně realističtější, než verze z podzimu 2011, stále ale nemá nic společného s moderní, perspektivní energetickou politikou. Česká energetika má být, stejně jako dříve, orientována velmi silně na vývozy elektřiny. Ústup od topení uhlím není kompenzován stoupající účinností a obnovitelnými zdroji energie, ale růstem jaderné energetiky. Obnovitelným zdrojům energií je přidělena jenom doplňková role, představy o energetické účinnosti a moderní energetické infrastruktury vypadají poněkud zastarale. Autoři dokumentace dávají vědět, pravděpodobně přinejmenším bezděčně, že taková energetická politika představuje v Evropě raritu, protože uvažují o možnostech, jak omezit právo zahraničních fyzických a právnických osob na spolurozhodování.

17.8.2012

Ing. Dalibor Stráský